

Metódy a trendy výskumov v kontexte informačného správania detí

Mgr. Zuzana Struháriková

zuzana.struharikova@uniba.sk

Príspevok sa venuje metodologickým trendom výskumov v oblasti informačného správania detí realizovaných v rokoch 2000 – 2017. Na základe analýzy dvadsiatich šiestich vybraných štúdií sumariuje nielen uplatňované metodologické prístupy, no ponúka aj prehľad o jednotlivých technikách zberu dát, priestorovom zasadení výskumov, ako aj ich vekovom zameraní. Autorka sa v rámci príspevku orientuje aj na limity analyzovaných výskumov a navrhuje riešenia, ktoré by mohli prispieť k ich eliminácii. Predmetnú analýzu navyše porovnáva s dvoma obdobnými analytickými štúdiami – s jednou v prípade priestorového zasadenia a vekového zamerania výskumov (Foss a Druin, 2014), s druhou v prípade aplikovaných techník zberu dát (Greifeneder, 2014). Úvod príspevku ponúka prehľad doterajšieho tematického zamerania analyzovaných štúdií, v závere autorka poukazuje na aktuálne medzery vo výskumoch a navrhuje potenciálne možnosti ich vyplnenia.

Informačné správanie detí možno považovať za problematiku, ktorá je predmetom výskumu v oblasti informačnej vedy už niekoľko desaťročí. Neustále zmeny ovplyvňujúce analógové a elektronické prostredie však postupne menili nielen povahu prejavov informačného správania ako takého, no významne ovplyvnili aj tematické zameranie štúdií zaoberajúcich sa týmto javom. Zatiaľ čo v minulosti prevládali snahy skúmať informačné správanie detí v prostredí detských vyhľadávacích nástrojov a digitálnych knižníc (Bilal 2000, 2001, 2002, 2008), v súčasnosti sa pozornosť sústreďuje prevažne na interakciu dieťaťa s vyhľadávacím nástrojom Google (Torres a Weber, 2011; Kammerer a Bohnacker, 2012; Vanderschantz, Hinze a Cunningham, 2014; Gwizdka a Bilal, 2017). To možno považovať za logické vyústenie vyhľadávacích preferencií používateľov internetu naprieč rôznorodými vekovými skupinami používateľov. Z hľadiska afektívneho stavu dieťaťa zas výskumy kladúce dôraz na emocionálnu povahu informácií (Bilal 2000, 2001, 2002; Massey, Druin a Week, 2007) postupne nahrádzajú štúdie orientujúce sa na každodenný život dieťaťa, jeho problémy a motivácie vo vzťahu k vyhľadávaniu, výberu a využívaniu informácií (Lu, 2010; Crow, 2011; Wu, 2016). Prakticky jedinou oblasťou, ktorá aj naďalej stagnuje je oblasť koncepcie modelov informačného správania detí. Hoci do dnešného dňa vznikli za účelom priblíženia a lepšieho pochopenia tohto javu viaceré originálne modely (Bilal, 2008; Vanderschantz, Hinze a Cunningham, 2014; Wu, 2015), mnohé vznikli transformáciou existujúcich modelov zameraných na dospelých používateľov. Tie je navyše možné aplikovať na rôznorodé vekové skupiny, čo spôsobuje problémy z hľadiska ich prispôsobovania výlučne detskému percipientovi informácií.

Hoci tematické smerovanie výskumov informačného správania detí aj naďalej čelí mnohým výzvam, domnievame sa, že tento vývoj a potenciálne zmeny sú úzko prepojené s uplatňovanými metodologickými prístupmi, ktoré môžu odhaliť prípadné nedostatky a medzery z hľadiska doteraz aplikovaných teoretických prístupov. Tento príspevok má preto za cieľ analyzovať využívané metódy výskumu a techniky zberu dát, spolu s ich možnými limitmi za účelom odhalenia ďalších možností skúmania danej problematiky. Motiváciou pre tematické zameranie príspevku je preto snaha koncipovať vlastný výskum, ktorý bude tvoriť jadro dizertačnej práce autorky venujúcej sa informačnému správaniu detí vo veku deviatich až desiatich rokov. V tomto prípade sa jedná predovšetkým o snahu vyplniť istú medzeru spojenú nielen s metodologickými prístupmi ako takými, no najmä s absenciou podobne orientovaného výskumu v SR.

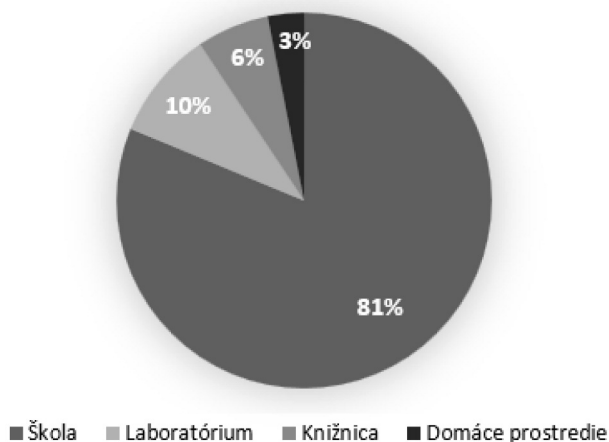
Výsledky analýzy vybraných štúdií

Predmetná analýza sa z hľadiska metodologických trendov orientuje primárne na priestorové zasadenie, vekové zameranie, techniky zberu dát a limity predmetných výskumov. Jej výsledky sme sa preto rozhodli prehľadne rozdeliť do týchto štyroch skupín. V snahe porovnať výsledky našej analýzy so zisteniami iných odborníkov sme sa rozhodli využiť dve obdobné štúdie – štúdiu Fossovej a Druinovej (2014) v prípade priestorového zasadenia, vekového zamerania a limitov realizovaných výskumov a štúdiu Greifenederovej (2014) v prípade aplikovaných techník zberu dát.

Priestorové zasadenie výskumov

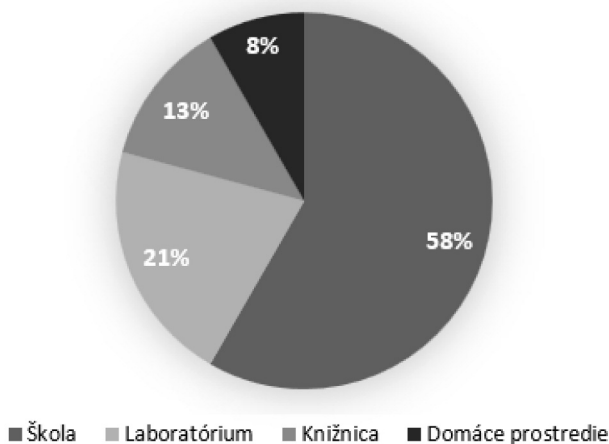
Priestor, v ktorom sa rozhodneme realizovať výskum je významným aspektom najmä z toho dôvodu, že môže pozitívne, ale aj v negatívne ovplyvniť reakcie respondentov, čo následne vplýva aj na výpovednú hodnotu zís-

kaných dát. V rámci analýzy delíme výskumy z hľadiska ich priestorového zasadenia do štyroch skupín: školské, laboratórne, knižničné a domáce prostredie. Fossovej analýza (2014) orientujúca sa na tridsať jeden výskumov informačného správania detí realizovaných v rokoch 1989 – 2014 priniesla výsledky, ktoré sú znázornené v nasledujúcom grafe:

Graf 1 Priestorové zasadenie výskumov (podľa Foss a Druin, 2014)

Hoci predmetom jej záujmu bolo informačné správanie relatívne širokej vekovej skupiny respondentov, na základe grafu je zrejmé, že školské prostredie je najčastejšie sa vyskytujúcou premennou (25 štúdií, teda 81 %). To možno spájať so značnou prevahou výskumov realizovaných na stredných školách so vzorkou starších respondentov adolescentného a mladšieho dospelého veku. Ďalšie premenné sa v rámci vybraných štúdií vyskytujú len v nízkej miere – laboratórne prostredie v prípade troch (10 %), knižničné prostredie v prípade dvoch (6 %) a domáce prostredie len v rámci jednej štúdie (3 %). Možno sa domnievať, že hlavným dôvodom týchto výsledkov je najmä časová a prístupová náročnosť takto zasadených výskumov, ktorá v prípade školského prostredia nie je tak markantná.

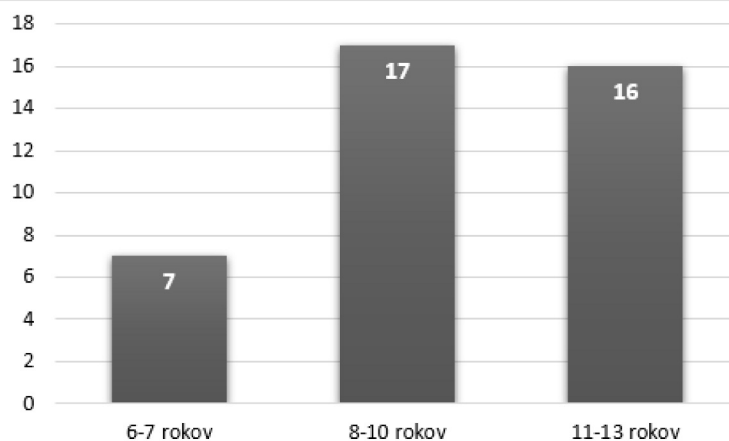
Graf 2 Priestorové zasadenie výskumov analyzovaných štúdií

Ak sa pozrieme na výsledky nášho výskumu (Graf 2), zistíme, že sú do značnej miery podobné, a to aj napriek tomu, že najstarší výskum, ktorý je predmetom našej analýzy bol realizovaný o jedenásť rokov neskôr ako najstarší výskum zaradený do Fossovej analýzy. Školské prostredie je aj v tomto prípade vo výraznej prevahe (15 štúdií, teda 58 %), no istý nárast možno po roku 2010 vnímať už aj u laboratórnych výskumov (5 štúdií, teda 21 %). U tých predpokladáme do budúcnosti oveľa vyšší nárast spojený s využívaním informačných a komunikačných technológií (IKT) a s orientáciou výskumov na čitateľskú gramotnosť a technologické zariadenia s tým súvisiace. Z hľadiska prirodzenosti reakcií považujeme za dôležitú aj snahu o výskumy v domácom prostredí, čo však v prípade detských respondentov a nutnosti získať povolenie zákonného zástupcu pravdepodobne bude problémom aj v budúcnosti.

Vekové zameranie výskumov

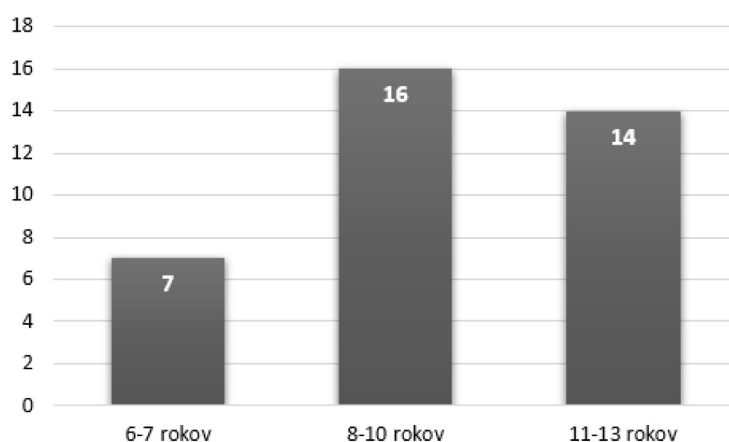
Ďalším významným aspektom metodologického smerovania výskumov je výber vzorky respondentov, konkrétne ich vekové či iné demografické charakteristiky. Vzhľadom na to, že predmetom našej analýzy sú štúdie orientované na detského respondenta, považujeme za významný najmä jeho vek, ktorý má vplyv aj na samotného výskumníka a na spôsob, akým sa rozhodne realizovať zber dát. Vzhľadom na to, že u tak nízkych vekových skupín sú rozdiely z hľadiska kognitívnych schopností a schopností v oblasti emocionálnej regulácie výrazné už s rozdielom dvoch rokov, delíme vek respondentov na tri úzko vymedzené skupiny: respondenti vo veku 6 – 7, 8 – 10 a 11 – 13 rokov. Štúdie, ktorých predmetom výskumu boli respondenti širšieho vekového rozpätia radíme do viacerých skupín (napr. štúdia zameraná na respondentov vo veku 6 – 12 rokov spadá v tomto prípade do všetkých troch stanovených vekových skupín). Výsledky analýzy sme sa opäť rozhodli porovnať s analýzou Fossovej a Druinovej (2014), ktorým sa venuje Graf 3.

Ako môžeme vidieť, primárna pozornosť smeruje k respondentom vo veku 8 – 10 (17 štúdií, teda 55 %), respektíve 11 – 13 rokov (16 štúdií, teda 52 %). Naopak, najmladšia veková skupina sa javí ako najmenej populárna (7 štúdií, teda 23 %). Sme toho názoru, že obmedzené informačné a čitateľské kompetencie respondentov spadajúcich do tejto skupiny pôsobia vzhľadom na obmedzené možnosti skúmania informačného správania ako takého z pohľadu výskumníka neatraktívne. Problémy sa môžu prejavovať aj v prípade obmedzených schopností mladších respondentov adekvátne popísať a zhodnotiť svoje skúsenosti s informačným procesom.

Graf 3 Vekové zameranie výskumov (podľa Foss a Druin, 2014)

Zmienený fakt pravdepodobne výrazne ovplyvnil aj orientáciu štúdií, ktoré boli predmetom našej analýzy, nakoľko výsledky sú prakticky rovnaké (Graf 4). Na druhej strane považujeme za dôležité zmieniť, že medzi tematickým zameraním výskumov, ktoré boli predmetom Fossovej a Druinovej analýzy (2014) a štúdií analyzovaných v rámci našej práce existujú isté odchýlky, ktoré by bolo prirodzené spájať s očakávaním rozdielných výsledkov, čo sa však v tomto prípade nepotvrdilo.

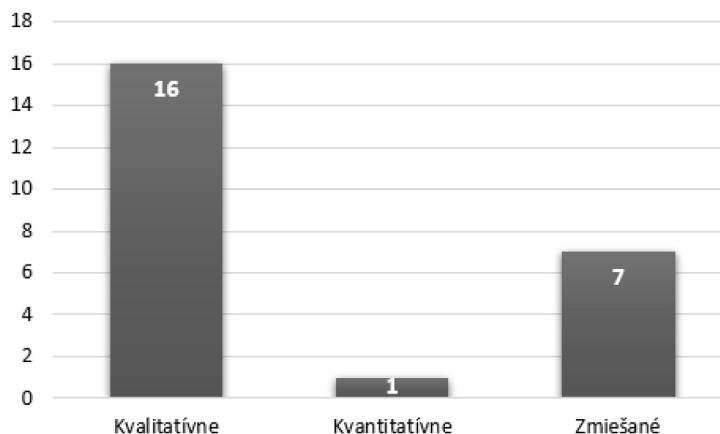

Graf 4 Vekové zameranie výskumov analyzovaných štúdií

Na základe uvedených zistení apelujeme na to, aby boli vyvíjané snahy o aplikáciu takých výskumných techník, ktoré umožnia efektívne a komplexne skúmať špecifiká informačného správania aj u respondentov, ktorých schopnosti a možnosti v oblasti informačných aktivít sú stále relatívne obmedzené, a teda aj náročné na skúmanie.

Metódy výskumu a techniky zberu dát

Túto časť analýzy považujeme za najvýznamnejšiu, a to najmä z dôvodu vytvorenia istej predstavy o tom, akým spôsobom výskumníci pristupovali a dodnes pristupujú k zberu dát, a ktoré techniky sa v tomto smere osvedčili v najvyššej miere. Tento aspekt porovnávame s Greifenederovej analýzou (2014), ktorá sa však týka len štúdií zameralých na informačné správanie všeobecne realizovaných v rokoch 2012 – 2014, čo môže predstavovať problém v porovnaní s našim tematickým a časovým záberom. Napriek tomu analýza poskytuje istú predstavu o trendoch z hľadiska aplikovaných techník zberu dát, ktoré sa vplyvom IKT v tomto období môžu výraznejšie meniť.

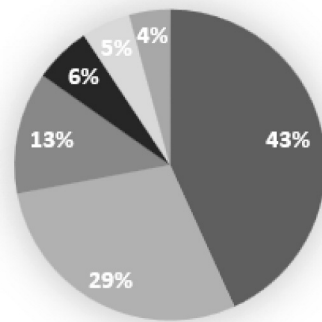
Graf 5 Metódy výskumov analyzovaných štúdií

Pred samotnou komparatívnou analýzou však považujeme za dôležité uviesť metódy výskumu uplatnené v rámci nami analyzovaných štúdií (v prípade Greifenederovej analýzy uvedené neboli). Na základe Grafu 5 je zrejmé, že kvantitatívne metódy výskumu sú výrazne na ústupe (1 štúdia, teda 4 %) a postupne sú nahrádzané kvalitatívnymi (16 štúdií, teda 62 %), respektíve zmiešanými metódami (7 štúdií, teda 27 %). Okrem toho považujeme za významný fakt, že zatiaľ čo u štúdií realizovaných pred rokom 2012 bola aplikovaná kvantitatívna dotazníková metóda ako jedna z hlavných použitých metód (Massey, Druin a Weeks, 2007), novšie štúdie ju aplikujú ako doplnkovú metódu slúžiacu skôr na verifikáciu zistení vyplývajúcich z kvalitatívne orientovaných metód (Beak, 2014; Wu, 2015). Pomerne atraktívnymi sú teda v súčasnosti zmiešané výskumné metódy, ktoré sa vyznačujú doplnením dát získaných prostredníctvom dotazníkov aj o rozhovory, používateľské testovanie, denníky či metódu eye trackingu alebo naopak (Crow, 2011; Kammerer a Bohnacker, 2012; Nesset, 2013).

Graf 6 predstavuje výsledky Greifenederovej analýzy (2014), ktoré sme sa rozhodli obmedziť len na tie štúdie, ktoré v rámci aplikovaných metód výskumu využili také techniky zberu dát, ktoré boli využité aj v prípade nami analyzovaných štúdií. Vzorka Greifenederovej výskumov sa tak zúžila z počtu 155 na 118.

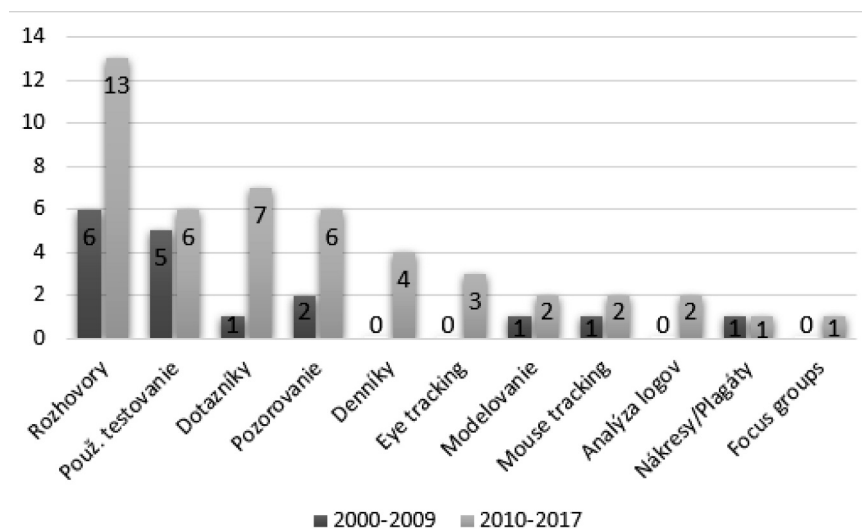
Je zrejmé, že aj štúdie analyzované v rámci Greifenederovej prieskumu (2014) sú do značnej miery kvalitatívne orientované, o čom svedčí relatívne vysoký výskyt rozhovorov (51 štúdií, teda 43 %). Kvalitatívne spektrum v tomto prípade dopĺňajú výskumy uplatňujúce pozorovanie (15 štúdií, teda 13 %), focus groups (7 štúdií, teda 6 %), používateľské testovanie (6 štúdií, teda 5 %) a denníky (5 štúdií, teda 4 %). Hoci kvantitatívna dotazníková metóda takisto zaznamenala relatívne vysoký výskyt (34 štúdií, teda 29 %), je problematické zistiť, či sa v rámci jednotlivých štúdií jednalo o jej aplikáciu ako primárnej, či skôr marginálnej doplnkovej metódy. Vzhľadom na prevahu kvalitatívne orientovaných výskumov sa však možno domnievať, že v niektorých prípadoch plnila metóda dotazníka skutočne len doplnkovú a verifikačnú funkciu.

V porovnaní s Greifenederovej analýzou (2014) naša analýza predstavuje zásadnú fragmentáciu z hľadiska použitých techník zberu dát v rámci jednotlivých štúdií, preto sme sa rozhodli výsledky rozdeliť do dvoch časových období (Graf 7). Hoci rozhovory (19 štúdií, teda 30 %) a dotazníky (8 štúdií, teda 12 %) si aj v tomto prípade zachovávajú relatívne stabilnú pozíciu, do popredia sa postupne dostávajú také techniky zberu dát, ktoré za svoj rozmach vďaka najmä rozvoju IKT a orientácii výskumov na elektronické prostredie, čo sú aspekty, na ktorých vplyv sme upozornili už pri priestorovom zasadení výskumov.

■ Rozhovory ■ Dotazníky ■ Pozorovanie
■ Focus groups ■ Používateľské testovanie ■ Denníky

Graf 6 Techniky zberu dát (podľa Greifeneder, 2014)

Graf 7 Techniky zberu dát podľa obdobia realizácie analyzovaných štúdií

Možno sa domnievať, že práve tento fakt ovplyvnil pozíciu používateľského testovania (11 štúdií, teda 17 %), metódy eye trackingu a mouse trackingu (v oboch prípadoch 3 štúdie, teda 5 %) či analýzy transakčných logov (2 štúdie, teda 3 %). Tieto techniky sú primárne súčasťou štúdií orientovaných na informačné správanie detí v prostredí konkrétneho typu webového rozhrania, ktoré v mnohých prípadoch vznikajú za účelom snahy o prispôbenie obsahu a formy webových sídiel ich možnostiam, schopnostiam a preferenciám. Za zaujímavú považujeme aj relatívne vysokú mieru uplatňovania tzv. metodologickej triangulácie, ktorá sa vyznačuje využitím troch či viacerých techník zberu dát (Massey, Druin a Weeks, 2007; Crow, 2011; Nettet, 2013; Vanderchantz, Hinze a Cunningham, 2014; Bilal a Gwizdka, 2016; Gwizdka a Bilal, 2017), čo možno pripisovať snahe novodobých štúdií skúmať problematiku komplexne a overovať ju viacerými možnými spôsobmi.

Limity výskumov

Napriek tomu, že Fossovej (2014) primárna pozornosť sa sústredila na priestorové zasadenie a vekové zameranie vybraných výskumov, upozorňuje aj na ich limity, ktoré sa rozhodla zhrnúť do nasledujúcich bodov:

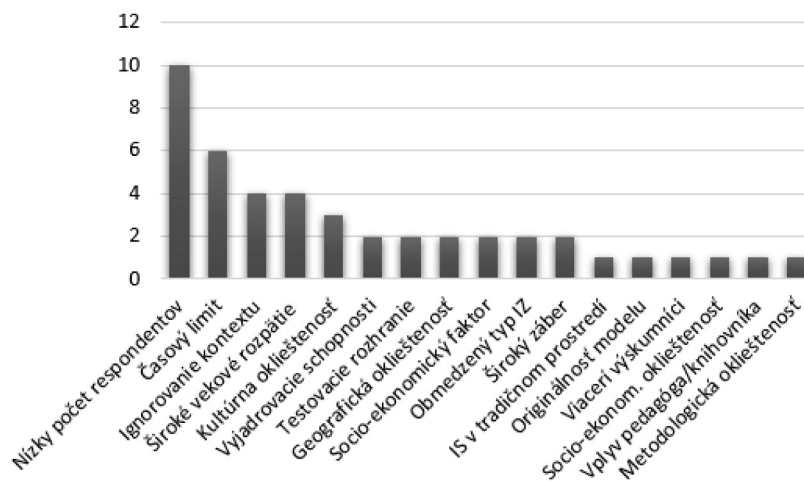
- orientácia výskumov na informačné systémy určené pre dospelého používateľa;
- nekonzistentný výskumný rámec zameriavajúci sa len na niektoré špecifiká informačného správania, respektíve rámec popisujúci každý aspekt informačného správania bez hlbšieho ponorenia sa do skúmanej problematiky;

- zasadenie výskumov do knižničného či laboratórneho prostredia spôsobujúce odchýlky z hľadiska prejavov informačného správania;
- relatívne nízky počet respondentov spôsobujúci problém z hľadiska aplikovateľnosti na širšiu skupinu používateľov;
- vytváranie testovacích rozhraní simulujúcich prostredie tradičných vyhľadávacích nástrojov s predpripravenými výsledkami vyhľadávania;
- absencia longitudinálnych výskumov zameraných na zmeny vo vzorcoch informačného správania respondentov v dlhodobom časovom horizonte.

Uvedené limity sme sa pokúsili porovnať s limitmi vzťahujúcimi sa k štúdiám, ktoré boli predmetom nášho skúmania, pričom uvádzame aj mieru ich výskytu. Z dôvodu zachovania objektivity uvádzame primárne limity, ktoré zmienili aj samotní autori štúdií, hoci niekoľko limitov logicky vyplývajúcich z podstaty výskumov sme sa rozhodli doplniť sami. Výsledky sú prehľadne znázornené v Grafe 8.

Na základe výsledkov sa preukázala zhoda v prípade nízkeho počtu respondentov (10 štúdií, teda 21 %), ako aj v prípade časového limitu vychádzajúceho z priestorového zasadenia výskumov (6 štúdií, teda 13 %). Hoci väčšina štúdií uplatnila kvalitatívny metodologický prístup, ktorý svojou povahou spravidla nevyžaduje veľký počet respondentov, sme toho názoru, že aj naďalej tu pretrváva problém z hľadiska zovšeobecniteľnosti získaných údajov. Za problematické tiež možno považovať ignorovanie kontextu – teda vonkajších a vnútorných regulácií potencionálne skresľujúcich prejavy informačného správania či široké vekové rozpätie pri výbere respondentov spôsobujúce markantné rozdiely v miere ich informačných a čitateľských kompetencií. Ďalšími zásadnými limitmi sú napríklad:

- kultúrna a geografická oklieštenosť,
- ignorovanie socio-ekonomických faktorov,
- zameranie sa na obmedzený typ informačných zdrojov,
- skúmanie informačného správania len v tradičnom analógovom prostredí,
- originalita modelov IS detí spôsobená modifikáciou existujúcich modelov,
- prítomnosť viacerých výskumníkov spôsobujúca skreslenie výsledkov a chápanie skúmaných javov,
- vplyv pedagóga (knihovníka) rodiča,
- metodologická oklieštenosť.

Graf 8 Limity výskumov analyzovaných štúdií

Z hľadiska našej analýzy sme považovali za dôležité tiež zistiť, či existuje logická súvislosť medzi aplikovanými metódami výskumu (respektíve technikami zberu dát) a množstvom identifikovaných limitov výskumu. V tomto prípade sa však súvislosť nepreukázala. Prakticky rovnaká miera výskytu limitov sa prejavila u štúdií uplatňujúcich kvantitatívne, kvalitatívne, ale aj zmiešané metodologické prístupy, a to navyše bez ohľadu na aplikáciu jednej či dvoch techník zberu dát alebo metodologickú trianguláciu.

Napriek zmieneným limitom považujeme za nevyhnutné zdôrazniť, že je z hľadiska časových, priestorových a finančných možností prakticky nemožné v plnej miere predchádzať limitom vo výskume. Tie navyše môžu tvoriť akýsi základ pre ďalšie výskumy, ktorých realizácia je z hľadiska rozvoja a posunu v danej výskumnej oblasti esenciálna. Na tomto mieste je preto dôležité zohľadniť aj limity našej vlastnej analýzy, a síce – relatívne nízky počet analyzovaných štúdií, roztrieštenosť z hľadiska množstva štúdií spadajúcich do jednotlivých časových období a v neposlednom rade aj porovnanie všeobecnejšie zameraných štúdií so štúdiami zameranými primárne na detského respondenta. Napriek tomu môže podobný typ analýzy v budúcnosti priniesť nové možnosti a nápady pre koncipovanie takých výskumov, ktoré v značnej miere dokážu predchádzať väčšine zo zmienených nedostatkov a umožnia plnohodnotne preskúmať jednotlivé analyzované javy.

Záver a odporúčania

Príspevok sumarizoval výsledky prieskumu niekoľkých vybraných štúdií informačného správania detí z hľadiska ich metodologických charakteristík, pričom odhalil viaceré medzery vo vzťahu k priestorovému a vekovému zameraniu výskumov, ako aj k využitým technikám zberu dát.

Z prieskumu vyplynulo, že väčšina dodnes realizovaných štúdií sa realizuje v školskom prostredí, ktoré na jednej strane predstavuje najlepšie možnosti z hľadiska prístupu k väčšiemu množstvu potenciálnych respondentov, no na druhej strane môže negatívne vplývať na prirodzenosť reakcií, a tým aj na kvalitu a objektivitu získaných dát. Rovnakému problému dnes čelia aj postupne sa rozširujúce laboratórne výskumy. Tie sú v mnohých prípadoch najpriateľnejším riešením technologických či iných nedostatkov súvisiacich s vybavením potrebným na získanie špecifického typu údajov. Aspekt efektívneho prístupu k respondentom a adekvátneho technologického vybavenia preto považujeme za závažné prekážky, ktoré pravdepodobne aj naďalej budú brániť rozmachu výskumov realizovaných v domácom prostredí, a to aj napriek ich nespornému prínosu z hľadiska celkovej kvality výsledkov.

Problém tiež predstavuje nedostatok štúdií orientujúcich sa na respondentov vo veku 6 – 7 rokov (prípadne menej). V tomto prípade sú zjavné isté limity súvisiace s nedostatkom schopností týchto respondentov v oblasti informačnej a čitateľskej gramotnosti, rovnako ako aj schopností adekvátne vyjadriť svoje pocity a myšlienky. Napriek tomu apelujeme na uplatnenie takých metodologických a psychologických postupov, ktoré umožnia efektívne skúmať aj túto vekovú skupinu respondentov. Tá sa už totiž v súčasnosti stáva plnohodnotnou používateľskou komunitou a denne prichádza do kontaktu s množstvom informácií, ktoré určitým spôsobom vníma a spracováva. Je preto žiaduce skúmať jej informačné aktivity a adekvátne tomu prispôbovať nielen webové rozhrania, ale aj učebné osnovy a prístup pedagógov.

Snaha o komplexnejšie pochopenie konkrétnych špecifik informačného správania, ako aj afektívneho stavu respondentov viedla tiež k postupnému upúšťaniu od kvantitatívne orientovaných výskumov smerom ku kvalitatívnym, respektíve zmiešaným metodologickým prístupom. Je zrejmé že kvantitatívna dotazníková metóda už v súčasnosti nedokáže pokryť teoretické, ani empirické výzvy realizovaných výskumov, a to bez ohľadu na ich príslušnosť ku konkrétnej vedeckej disciplíne. Jej význam je dnes značný najmä z hľadiska možností verifikovať predchádzajúce zistenia vyplývajúce z rozhovorov, používateľských testovaní, pozorovaní, či iných kvalitatívnych techník zberu dát, čo ju aj do budúcnosti predurčuje na plnenie skôr doplnkovej a marginálnej funkcie vo výskume.

Bez ohľadu na metodologické charakteristiky akéhokoľvek výskumu však existujú limity, ktorým nie je vždy možné, a v konečnom dôsledku ani žiaduce predchádzať. Nízky počet respondentov, časové obmedzenia, ignorovanie kontextu či kultúrna a geografická oklieštenosť sú limitmi, ktoré možno vnímať u starších aj novších, kvantitatívnych aj kvalitatívnych výskumov. Ich uznanie a akceptovanie však možno vnímať aj ako prejav profesionality a schopnosti odhaliť potenciálne limity a nedostatky, ktoré do istej miery zabezpečujú zefektívňovanie a prínosnú kontinuitu výskumov v prakticky ktorejkoľvek vednej oblasti. Prehľad a odhalenie istých nedostatkov navyše vnímame ako istý základ pre pokračovanie výskumu informačného správania detí, ktoré je predmetom autorkinho plánovaného výskumu. Sme preto toho názoru, že uvedené výsledky analýzy ponúkajú nové možnosti nielen z hľadiska jeho metodologického, ale aj teoretického smerovania a v budúcnosti môžu predstavovať ďalší významný posun v danej oblasti.

Literatúra

BEAK, J., 2014. *A Child-driven Metadata Schema: A Holistic Analysis of Children's Cognitive Processes During Book Selection* [dissertation work]. University of Wisconsin-Milwaukee. The Faculty of Arts. Department of Library and Information Science. Tutor: Prof. Hope A. Olson. Commission for plea: Department of Library and Information Science, Degree of Professional Qualification: Doctor of Philosophy in Information Science. Milwaukee. 209 p.

- BILAL, D., 2000. Children's Use of the Yahoo! Search Engine: I. Cognitive, Physical, and Affective Behaviors on Fact-Based Search Tasks. In: *Journal of the American Society for Information Science* [online]. Knoxville: University of Tennessee, roč. 51, č. 7, s. 646-665 [cit. 2015-11-13]. ISSN 1532-2882. Dostupné na: <http://ithreads.pbworks.com/f/yhoo1.pdf>
- BILAL, D., 2001. Children's Use of the Yahoo! Search Engine: II. Cognitive, Physical, and Affective Behaviors on Fact-Based Search Tasks. In: *Journal of the American Society for Information Science* [online]. Knoxville: University of Tennessee, roč. 52, č. 2, s. 118-136 [cit. 2015-11-13]. ISSN 1532-2882. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/220433310_Children's_use_of_Yahoo!_Search_engine_II_Cognitive_and_physical_behaviors_on_research_tasks
- BILAL, D., 2002. Children's Use of the Yahoo! Search Engine: III. Cognitive, Physical, and Affective Behaviors on Fact-Based Search Tasks. In: *Journal of the American Society for Information Science* [online]. Knoxville: University of Tennessee, roč. 53, č. 13, s. 1170-1183 [cit. 2015-11-13]. ISSN 1532-2882. Dostupné na: <http://search.proquest.com/docview/231526377?pq-origsite=gscholar>
- BILAL, D., 2008. International Association of School Librarianship, Berkeley. *Task-based models of children's information-seeking behavior in digital libraries*. Prednáška. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/263615102_Task-based_models_of_children's_information-seeking_behavior_in_digital_libraries
- BILAL, D. a GWIZDKA, J., 2016. Children's Eye-fixations on Google Search Results. In: *Proceedings of the Association for Information Science and Technology* [online]. Silver Spring: Association for Information Science and Technology, roč. 53, č. 1, s. 1-6 [cit. 2018-06-14]. ISSN 2373-9231. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/pra2.2016.1450530108>
- CROW, S. R., 2011. Exploring the Experiences of Upper Elementary School Children Who Are Intrinsically Motivated to Seek Information. In: *School Library Research* [online]. Chicago: American Association of School Librarians, roč. 14, s. 1-38 [cit. 2018-06-12]. ISSN 2165-1019. Dostupné na: http://www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/aaslpubsandjournals/slr/vol14/SLR_ExploringtheExperiences_V14.pdf
- FOSS, E. a A. DRUIN, 2014. Existing Research. In: *Children's Internet Search: Using Roles to Understand Children's Search Behavior* [online]. San Rafael: Morgan & Claypool Publishers, s. 9-23 [cit. 2019-02-14]. ISBN 978-1-6084-5444-0. Dostupné na: https://books.google.sk/books?id=QBGrBAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=sk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- GREIFENEDER, E., 2014. Trends in information behaviour research. In: *Information Research* [online]. Sheffield: Creative Commons Licence, roč. 19, č. 4 [cit. 2016-10-10]. ISSN 1368-1613. Dostupné na: http://www.informationr.net/ir/19-4/isic/isic13.html#.V_uFM-CLTIV
- GWIZDKA, J. a D. BILAL, 2017. Analysis of Children Queries and Click Behavior on Ranked Results and Their Thought Processes in Google Search. In: *Proceedings of the 2017 Conference on Conference Human Information Interaction and Retrieval* [online]. New York: ACM, s. 377-380 [cit. 2018-06-14]. ISBN 978-1-4503-4677-1. Dostupné na: <https://dl.acm.org/citation.cfm?id=3022157>
- KAMMERER, Y. a M. BOHNACKER, 2012. Children's web search with Google: the effectiveness of natural language queries. In: *Proceedings of the 11th International Conference on Interaction Design and Children* [online]. New York: ACM [cit. 2015-09-11]. ISBN 978-1-4503-1007-9. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/231614190_Children's_web_search_with_Google_The_effectiveness_of_natural_language_queries
- LU, Y., 2010. Children's information seeking in coping with daily-life problems: An investigation of fifth- and sixth-grade students. In: *Library and Information Science Research* [online]. Amsterdam: Elsevier, roč. 32, č. 1, s. 77-88 [cit. 2019-04-13]. ISSN 0740-8188. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S074081880900142X>
- MASSEY, S. A., DRUIN, A. a A. C. WEEKS, 2007. Emotion, Response and Recommendation: The Role of Affect in Children's Book Reviews in a Digital Library. In: *Information and Emotion: The Emergent Affective Paradigm in Information Behavior Research and Theory*. Medford: Information Today, s. 135-159. ISBN 978-1-57-387310-9.
- NESSET, V., 2013. An Exploratory Study into the Information-Seeking Behaviour of Grade-Three Students. In: *Proceedings of the Annual Conference of CAIS* [online]. Edmonton: University of Alberta. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/242774964_An_Exploratory_Study_into_the_Information-Seeking_Behaviour_of_Grade-Three_Students

- TORRES, S. D. a I. WEBER, 2011. *What and how children search on the web* [online]. New York: ACM [cit 2015-09-14]. ISBN 978-1-4503-0717-8. Dostupné na: <http://wwwhome.cs.utwente.nl/~hiemstra/papers/cikm11duarte.pdf>
- VANDERSCHANTZ, N., HINZE, A. a S. J. CUNNINGHAM, 2014. "Sometimes the Internet reads the question wrong": children's search strategies and difficulties. In: *Proceedings of the ASIST Annual Meeting* [online]. Silver Spring: American Society for Information Science and Technology, roč. 51, č. 1, s. 1-10 [cit 2019-04-11]. ISSN 1550-8390. Dostupné na: <https://search.proquest.com/docview/1675331481/204E892128D14C18PQ/1?accountid=17229>
- WU, K., 2015. Affective surfing in the visualized interface of a digital library for children. In: *Information Processing and Management* [online]. Amsterdam: Elsevier, roč. 51, č. 4, s. 373-390 [cit 2019-04-08]. ISSN 0306-4573. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306457315000291>
- WU, K. a H. CHEN, 2016. How curiosity and uncertainty shape children's information seeking behaviors. In: *Library Hi Tech* [online]. Bradford: Emerald Group Publishing, roč. 34, č. 3, s. 549-564 [cit 2019-04-08]. ISSN 0737-8831. Dostupné na: <https://search.proquest.com/docview/1826442635?pq-origsite=summon>

Mgr. Zuzana Struháriková

zuzana.struharikova@uniba.sk ■

(Katedra knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave)

Dizertačná práca: Informačné správanie detí

Autor: Mgr. Zuzana Struháriková

Školiteľ: Prof. PhDr. Jela Steinerová, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra knižničnej a informačnej vedy

2019.